

Motion till riksdagen 2009/10:Sf325

av **Kalle Larsson m.fl. (v)**

Rättvisa åt pensionärerna

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Nuvarande och kommande pensionärer har samma intresse	3
Det nuvarande pensionssystemets grundprinciper	4
Den demografiska utmaningen är politisk	4
Jämlika kvalifikationsmöjligheter	5
Pensionssystemets förlorare	6
Vänsterpartiets förslag om ett reformerat ATP-system	8
Ändrad intjänandetid	9
Solidarisk finansiering	9
Avskaffa premiepensionen	10
Höjd och värdesäkrad garantipension	10
Indexering av inkomstpensionen	11
Aktiv balansering	11
Förändringar inom nuvarande pensionssystem	12
Genomförandegruppens legitimitet	12
Pensionsrätt vid studier	12
Bromsen har nu slagit till	13
Överföringar från AP-fonderna till statsbudgeten	14
Ändrade placeringsregler i premiepensionen	15
Avgiftstak för pensionssparande	15
Sjunde AP-fonden	16
Förbud för investeringar i vapenindustrin	17
Satsningar på att stärka pensionärernas ekonomi	17
Höjd garantipension	17
Höjt bostadstillägg	18
Återställande för ATP-pensionärer	18

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör analysera pensionssystemets konsekvenser utifrån klass- och könsperspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om ett reformerat ATP-system.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frånta Genomförandegruppen dess formella roll i beslutsprocesser kring pensionssystemet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge den studiesociala utredningen i uppdrag att göra en översyn av pensionsrätten vid studier.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till en aktiv balansering.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inga ytterligare överföringar får ske från AP-fonderna.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgiftstak för pensionssparande.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om vad som anförs i motionen om ett utökat utbud för Sjunde AP-fonden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att placering av pensionspengar i vapenindustrin inte ska vara tillåtet.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att garantipensionen bör höjas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersättningsnivån i bostadstillägget bör höjas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tilläggs pensionen för de ATP-pensionärer som gick i pension 1990 eller tidigare bör räknas upp.

¹ Yrkandena 6 och 9 hänvisade till FiU.

Nuvarande och kommande pensionärer har samma intresse

Välfärden i Sverige har byggts upp av de kvinnor och män som i dag är pensionärer. Denna grupp har fått bära en tung börda till följd av de nedskärningar som under 1990-talet gjorts i den generella välfärden. Många pensionärer känner sig nedvärderade och har svårt att få pengarna att räcka till. Även många unga tror att de kommer att få svårt att klara sig på sin pension i framtiden. Samtidigt spekuleras de framtida pensionerna bort på börsen.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till det nuvarande pensionssystemet. Det nuvarande pensionssystemet är mycket viktigt för dagens pensionärer men framförallt för kommande pensionärer. Pensionsreformen genomfördes utan någon demokratisk förankring. Vänsterpartiet accepterar inte de orättvisor som det inneburit för så många. För att hindra att klyftorna djupnar och för att samhället ska kunna garantera trygghet och omsorg till de äldre krävs ett nytt rättvist system som omfördelar samhällets resurser. När pensionärens villkor försämras måste någon kunna ställas till svars. Vi vill riva upp pensionsreformen och införa ett nytt pensionssystem – ett reformerat ATP-system.

Det s.k. jobbskatteavdraget omfattar inte pensionärer och har resulterat i att pensionärer betalar mer skatt än förvärvsarbetande. De orättvisa skattesänkningarna har upprört många äldre. Vänsterpartiet avvisar regeringens skattesänkningar och förespråkar en mer progressiv beskattning som inte gör skillnad på pensioner och förvärvsinkomster. Många pensionärer, särskilt äldre kvinnor, lever i fattigdom.

Regeringens förslag i budgetpropositionen innebär en skattesänkning med 1 000–1 200 kronor per år, samtidigt som garantipensionen sänks. Enligt Försäkringskassan kan den högsta garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare bli 7 708 kronor i månaden från årsskiftet. Det är en sänkning med 72 kronor i månaden, eller 864 kronor per år. Kvar kan då bli 136 kronor eller mindre än 3 kronor i veckan. Dessutom har regeringens nedskärningar på Försäkringskassan resulterat i att pensionärer har fått vänta på sitt bostadstillägg. Den ekonomiska katastrof som detta har medfört för många äldre ska föras till den borgerliga regeringens bokslut.

Vänsterpartiet kommer i det följande att peka på strukturella och praktiska brister i det nuvarande pensionssystemet. Vi belyser de faktorer i det nuvarande pensionssystemet som riskerar att förstärka klasskillnaderna i samhället liksom skillnader mellan kvinnor och män. Vi lämnar förslag på kraftiga förstärkningar för de sämst ställda pensionärerna genom höjd garantipension och höjt bostadstillägg. Vi föreslår att en uppräknings görs av tilläggspensionen till de tidigare ATP-pensionärer som fick sänkt pension i och med den urholkning som skedde på 1990-talet. Vi föreslår förbättringar av systemets konstruktion vad gäller placeringsregler, hanteringen av AP-fonderna och förändrade balanseringsregler. Vi lämnar också förslag till hur ett nytt pensionssystem bör utformas.

Fel! Okänt namn

Det nuvarande pensionssystemets grundprinciper

ATP-systemet var ett kollektivt system riktat till individen, framvuxet ur en av den svenska arbetarrörelsens största och viktigaste klasstrider. Som sådant skapade ATP-systemet ett kontrakt mellan generationer. Det är just ur denna aspekt det nuvarande pensionssystemet visar sina allvarligaste brister.

Det nya pensionssystemet drar tillbaka ATP-systemets löfte till pensionärerna om en viss pensionsnivå och lovar i stället de förvärvsarbetande att de inte ska behöva betala mer än en viss procent av sin lön till sin framtida pension. Solidariteten mellan dagens förvärvsarbetare och pensionärer har härmed urholkats.

Pensionsuppörelsen resulterade i ett avgörande systemskifte som saknar förankring hos medborgarna. I och med detta har vi lämnat bakom oss ett stort offentligt sparande till förmån för ett privat, vi har gått från ett förmånsbaserat system till ett avgiftsbaserat och från ett helt arbetsgivaravgiftsfinansierat system till ett delvis egenavgiftsfinansierat. Det vi har att förhålla oss till är ett komplicerat, svåröverblickbart och administrativt dyrt system som missgynnar stora delar av befolkningen.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till denna utveckling och vi reserverade oss redan 1994 mot principerna bakom det nya pensionssystemet. Vänsterpartiet står därmed inte bakom den överenskommelse som de fyra borgerliga partierna tillsammans med socialdemokraterna bundit sig till. Vår huvudkritik då som nu handlar om det nya pensionssystemets brist på förutsägbarhet och att det bidrar till ökade klyftor i samhället. Genom att säga upp det solidariska kontraktet skapar det nya systemet djupare klyftor mellan dagens gamla och dagens unga, mellan hög- och låginkomsttagare och mellan kvinnor och män.

Den demografiska utmaningen är politisk

En av de vanligaste utgångspunkterna för diskussioner om framtidens välfärd är att vi står inför en ”demografisk utmaning”. Grunden för argumentationen är att människor i Sverige lever allt längre. Det leder, i kombination med stabila eller sjunkande födelsetal och stora kullar av fyrtingar som börjar gå i pension, till att en större andel av befolkningen kommer att vara i en ålder då den ska försörjas av andra och att en mindre andel kommer att befinna sig i förvärvsarbetande ålder. Det är sant att pensionssystemet kommer att belastas hårt framöver, om inte rätt politiska insatser görs nu. Men argumentet används allt oftare som ett osakligt skrämmedel för att motivera privatiseringar och nedskärningar.

Att vi lever längre och att det finns variationer mellan storleken på olika ålderskohorter, alltså hur många som är födda samma år, är ingen ny företeelse. Med en annan ekonomisk politik, som sätter full sysselsättning främst och som investerar i riktiga jobb inom välfärdssektorn, skulle vi dock få en helt annan bild. Självklart innebär detta också, att om vi får en kris med be-

stående arbetslöshet på ännu högre nivå, eller andra typer av allvarliga sociala problem som kan dyka upp i spåren av den ekonomiska politik som förs – då kan vi få en snabbt växande ”försörjningsbörda”. Det visar att offentlig sektor behöver växa, inte skäras ned. Den viktigaste garanten för goda välfärds- och pensionsvillkor i framtiden är en politik för full sysselsättning kombinerad med en framsynt samhällsleg investeringspolitik. Därför är det av yttersta vikt att de överskott som i dag genereras används till produktiva investeringar som kan ge avkastning i framtiden. Det är med andra ord politiska utmaningar som vi står inför, inte främst demografiska, och framför allt inte av sådant slag att de pekar ut behovet av privatiseringar och nedskärningar.

Det som hänt med det svenska pensionssystemet är resultatet av vad en överdriven eller missriktad debatt med inslag av mytbildning kring befolkningsutvecklingen kan leda till. Samma sak riskerar nu att hända med hela socialförsäkringssystemet. Vi diskuterar detta i en särskild motion.

Jämlika kvalifikationsmöjligheter

Bärande princip i det pensionssystem som infördes är den s.k. livsinkomstprincipen. Denna sägs ge goda möjligheter för enskilda att påverka storleken på pensionen genom ökade förvärvsinkomster. Detta är ytterst missvisande med tanke på att alla tillgängliga fakta visar på att män och kvinnor inte har samma möjligheter att öka förvärvsinkomsterna under livsinkomsttiden. Vänsterpartiet menar att det nuvarande pensionssystemet i sin konstruktion diskriminerar kvinnor som grupp och skapar ökade klyftor mellan pensionärer.

En annan grundläggande tanke med pensionsreformen var att den skulle medföra ”rakare rör” i systemet. Det innebar att en tydligare koppling mellan arbete, avgift och pension skulle vara gällande. Detta skulle göra systemet mer följsamt med samhällsekonomin och därmed mer lättöverskådligt. Dessa ”rör” visade sig dock snart enbart bli raka för medel- och höginkomsttagare som dessutom kan arbeta med bibehållen lön i minst 35 år. För låginkomsttagaren leder rören snarare raka vägen in i en grundpension, och för den vanlige löntagaren finns härmed inte mycket kvar av den standardtrygghet som utlovas i socialförsäkringarna.

Eftersom den inkomstrelaterade pensionen i det nya systemet utgör en så liten del av den totala pensionen – ofta mindre än hälften av slutlönen – har dörren öppnats för privata pensionsförsäkringar. Detta riskerar i sig att öka klassklyftorna inom pensionärskollektivet och legitimiteten för det offentliga systemet riskerar att urholkas. De uppenbara förlorarna är de som inte har råd med privata försäkringar. Detta system gynnar höginkomsttagare i förhållande till låginkomsttagare.

Vänsterpartiet menar att dessa ”raka rör” bör ersättas av ett mer omfördelande system. Avgifter över tak bidrar till de fördelningspolitiska inslagen i ett pensionssystem och är en del av det samhällskontrakt som binder samman medborgarna. Pensionssystemet bör åter finansieras via skatter och arbetsgi-

Fel! Okänt namn på

varavgifter på hela lönesumman och inte via avdragsgilla egenavgifter upp till tak.

Pensionssystemets förlorare

Det nuvarande pensionssystemets är konstruerat för att motivera arbetstagare att arbeta längre och därigenom få högre pension. Avsikten är att den som går i pension tidigt inte ska få ut mer i pension under sin återstående levnad än den som går i pension sent. Hela livsinkomsten är pensionsgrundande. Den s.k. livsinkomstprincipen missgynnar kvinnor som i högre utsträckning än män jobbar deltid, har lägre pensionsålder och lägre inkomst vid föräldradighet och sjukdom.

Problemet med livsinkomstprincipen är att människor med låga löner, arbetsuppgifter som sliter ut kropp och själ och med stor andel dubbelarbete sällan orkar arbeta ens till 65 år. Den genomsnittliga pensionsåldern bland LO-arbetare är 59,8 år och för Kommunals medlemmar ligger den på 58 år. Det kan jämföras med den genomsnittliga pensionsåldern i Sverige som är 63 år. 66 procent av männen och 58 procent av kvinnorna jobbar fortfarande efter 62 års ålder. Endast 10 procent av alla LO-anslutna arbetar fram till 65 år. Enligt den senaste undersökningen, som gjordes 2004, är 47 procent av de LO-anslutna mellan 60 och 64 år förtidspensionerade, vilket kan jämföras med 25 procent av tjänstemännen i samma åldersgrupp. Härmed förblir möjligheten för en metallarbetare eller en undersköterska att höja pensionen genom ytterligare års förvärsarbete efter pensionsåldern enbart teoretisk.

De stora förlorarna på dagens pensionssystem är LO-arbetare och kvinnor som grupp. Många pensionärer lever i fattigdom. Det gäller särskilt kvinnor. Enligt regeringens budgetproposition för 2008 lever 15 procent av kvinnorna över 85 år i fattigdom, dvs. har en disponibel inkomst som understiger 60 procent av hela befolkningens disponibla medianinkomst. Bland alla kvinnor över 65 år med garantipension och bostadstillägg är det 11 procent som lever i fattigdom. Fattigdomen bland samtliga i befolkningen över 66 år uppgår till 8 procent och för hela befolkningen, dvs. 0–65 år, uppgår den till 10 procent (prop. 2007/08:1 utg.omr. 11 s. 12).

Kvinnor får i genomsnitt 20 procent lägre offentlig pension, dvs. tilläggs-pension och garantipension, från det offentliga systemet än män i det nya pensionssystemet. Många kvinnor som varit deltidsarbetande inom lågavlönade serviceyrken har svårt att klara sig som ensamstående pensionärer och är ekonomiskt beroende av män. Naturligtvis finns det också kvinnor som gynnas i det nuvarande systemet; de som inte föder barn och därmed går ned i arbetstid, de som inte utbildar sig till bibliotekarier, sjuksköterskor och förskollärare, de som inte har förslitande arbetsuppgifter utan kan arbeta heltid fram till 70 års ålder med bibehållen hög lön. De blir vinnarna i det stora pensionsspelet. Men kvinnor som grupp förlorar stort.

Kvinnor får generellt sett lägre pension till följd av att deras arbetslivsmönster skiljer sig från männens. Kvinnor utför mer obetalt arbete och har därför mindre utrymme för lönearbete. Kvinnor arbetar oftare än män deltid

Fel! Okänt namn på

och betalar därmed för sin egen arbetstidsförkortning med lägre lön och pension. Situationen försvåras även av den lönediskriminering på grund av kön som genomsyrar arbetsmarknaden. Kvinnor missgynnas också pensionsmässigt genom barnafödande, vilket bl.a. ofta medför reducerad arbetstid och sämre karriärmöjligheter. Det är också så att kvinnor i offentlig sektor har högre sjukskrivningstal än andra grupper, vilket också påverkar pensionen. Genom pensionsreformen får kvinnor bära ekonomiska konsekvenser av strukturella problem som vi ännu inte lyckats lösa gemensamt.

Deltidsarbete är ett särskilt stort problem som gör att kvinnor får lägre pension. Länsförsäkringar visar i en rapport från augusti 2008 (Pensionssystemet för kvinnor och män – från 20 till 120 år!) att kvinnor får väsentligt lägre pensioner än män på grund av föräldraledighet, löneskillnader, arbetslöshet och deltidarbete. Kvinnors pension uppgår i genomsnitt till 80–90 procent av männens. I rapporten framkommer att deltidarbete resulterar i kraftigt lägre pension.

Enligt Statistiska centralbyrån jobbar 4 av 10 kvinnor deltid, vilket är dubbelt så vanligt som bland män. Sysselsättningsgraden bland småbarnsföräldrar är hög i Sverige jämfört med andra länder. Däremot jobbar nästan hälften av alla kvinnor med barn under 7 år deltid, jämfört med 7 procent bland småbarnspapporna. Många kvinnor är deltidarbetslösa, medan andra väljer att jobba deltid för att få tillvaron att fungera med jobb, hemarbete och småbarn. Det resulterar sen i lägre pension till följd av livsinkomstprincipen.

I den jämställdhetsbilaga som lämnades till budgetpropositionen för 2008 finns en redogörelse för tid och sysselsättning, lön och inkomst samt utfallet av socialförsäkringsersättningarna, allt uppdelat utifrån kön. Där kan man bl.a. läsa:

Lön och företagarinkomst är den största inkomstkällan för både kvinnor och män. Den är också grunden för ersättning från socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och framtida pensioner. Löneskillnader på arbetsmarknaden återspeglas därför även i dessa system. Oavlönat arbete ger ingen inkomst eller pensionsrätt, men bidrar till hushållets välfärd. (Prop. 2006/08:1 bil. 4).

Fördelningen av betalt och obetalt arbete mellan kvinnor och män har en ömsesidig påverkan på så sätt att omfattningen av det obetalda arbetet påverkar omfattningen av det betalda arbetet och tvärtom. Enkelt uttryckt skulle man alltså kunna säga att det nuvarande pensionssystemet befäster och konserverar den underordning och den lönediskriminering som dagens arbetsmarknad utsätter kvinnor för.

Det nya pensionssystemet är uppbyggt efter mäns sätt att organisera sitt arbete och därmed anpassat efter ett manligt arbetslivsmönster. Förutsättningen för att kvinnor ska kunna få en pension som är möjlig att leva på är att hela samhället förändras i grunden. Män måste avstå lön och utföra en större del av det obetalda arbetet. Kvinnors löner måste höjas och arbetsvillkoren förbättras. En individualiserad föräldraförsäkring är angelägna tillvägagångssätt för att uppnå ett mer jämlikt arbetslivsmönster. Vänsterpartiet anser emellertid att behovet av genomgripande åtgärder för att undvika framtida orättvisor mellan män och kvinnor inom ramen för pensionssystemet är skriande stort.

Fel! Okänt namn på

Mot denna bakgrund bör regeringen analysera pensionssystemets konsekvenser ur köns- och klassperspektiv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets förslag om ett reformerat ATP-system

Under sommaren 2006 genomförde Sifo på uppdrag av Vänsterpartiet en opinionsundersökning om svenskarnas tilltro till pensionssystemet. Undersökningen visar att 59 procent av folket i Sverige inte tror att pensionen kommer att räcka till när de blir gamla. En stor majoritet av kvinnorna, 63 procent, tror inte att de kommer att klara sig på pensionen. Men även en majoritet av männen, 54 procent, tror inte att pengarna räcker. Det är i åldersgruppen 30–49 som osäkerheten är störst, där svarar 76 procent av de svarande att de inte tror att de kommer att klara sig på sin framtida pension. Bara 18 procent av LO-medlemmarna tror att de kommer att klara sig på pensionen. 53 procent av samtliga tillfrågade tycker att det är dåligt att de måste placera en del av pensionen på börsen och att pensionens storlek därmed blir beroende av utfallet på placeringarna. Endast 27 procent tycker att det är bra att placera en del av pensionen på börsen.

Vänsterpartiet menar att denna oro är befogad och måste tas på allvar. Problemet är att det inte går att lappa och laga i nuvarande system eftersom det är felkonstruerat från början. Därför krävs det att vi gör om systemet från grunden. Det Vänsterpartiet föreslår är ett reformerat ATP-system.

Syftet med ett allmänt och obligatoriskt pensionssystem är att det ska ge trygghet på ålderdomen efter att den förvärvsaktiva delen av livet är över. Förutsättningar för detta kan ställas upp på följande sätt:

- ? Det ska vara förutsägbart så att man vet vad man kommer att få i pension och så att man vet att man får det som utlovats.
- ? Det ska vara omfördelande över livscykeln, mellan könen och mellan klasserna.
- ? Det ska vara solidariskt finansierat via skatter och sociala avgifter.
- ? Det ska finnas en buffert i systemet så att en jämn utveckling i systemet kan uppnås.
- ? Det ska vara ett offentligt system utan spekulationsinslag eller privata delar.
- ? Det ska vara nationalekonomiskt stabilt.
- ? Det ska vara hållbart för individen.

Nuvarande pensionssystem uppfyller endast ett av ovanstående krav, nämligen att det är nationalekonomiskt stabilt. I övrigt svarar det överhuvudtaget inte upp mot nödvändiga förutsättningar för att skapa trygghet på ålderdomen. Det går inte att förutse hur stor pensionen kommer att bli på grund av de omfattande spekulationsinslagen i systemet. Dessutom har pensionslöftet brutits

och pensionernas storlek gjorts beroende av hur mycket avgifter som betalas in till systemet.

Nuvarande pensionssystem är inte heller solidariskt finansierat utan bygger på de inkomstrelaterade avgifter som betalas in till systemet där endast en del går till det generella systemet. Det bygger delvis på egenavgifter och dessutom på en buffert för att slippa ojämnt uttag av avgifter, t.ex. när antalet pensionärer är stort och arbetslösheten och sjukskrivningarna höga eller när nativiteten och invandringen är låg. Det innehåller därtill fullständigt oacceptabla spekulationsinslag där stora delar av pensionen går att spekulera bort på börserna.

Det är vidare inte omfördelande eftersom klasskillnaderna ju förstärks i och med det nya systemet. Den som haft förslitande arbetsuppgifter och inte orkar arbeta till pensionsålder därför att kroppen är slut får sämre pension än den som har kroppsligt enklare arbetsuppgifter och därför orkar arbeta till pensionsålder och kanske längre än så. Det är inte heller omfördelande mellan könen utan missgynnar kvinnor som grupp. Det är konstruerat för att passa en önskedröm där kvinnor och män har lika lön för lika arbete och förvärsarbetar i lika stor utsträckning och delar helt på föräldraförsäkring och vård av barn. Det bygger på att arbetet inte skulle slita ut människor och tvinga dem till förtidspension. Det bygger på att städerskans arbete lönemässigt skulle värderas lika som kontorschefens vars golv hon skurar. Den önskedrömmen stämmer illa med den verklighet vi lever i idag.

Ändrad intjänandetid

Pensionssystemet måste ta ansvar för de skillnader i lön, arbetsvillkor och arbetstid som finns på arbetsmarknaden som inte arbetsmarknadspolitiken tagit ansvar för. Därför bör ATP-systemets regel om att de 15 bästa av 30 år i arbetslivet ska bestämma nivån på pensionen återinföras.

Med tanke på att medellivslängden ökar för både kvinnor och män hade det kunnat tyckas naturligt att i stället förlänga antalet pensionsgrundande år, men med hänsyn till den höga ungdomsarbetslöshet som råder skulle detta leda till sämre pensioner för den gruppen. Genom att antalet pensionsgrundande år inte utökas blir det heller inte nödvändigt med den kompensation för barnår, pensionsrätt för studier och pliktjänstgöring som krävs i nuvarande system.

Solidarisk finansiering

Pensionssystemet ska finansieras via skatter och sociala avgifter. I dag tas 18,5 procent på lönesumman ut i pensionsavgifter. Av dessa går 16 procentenheter till fördelningssystemet, dvs. inkomstpensionen, och 2,5 procentenheter till spekulation, dvs. till premiepensionen. Vänsterpartiets alternativ till pensionssystem finansieras fullt ut via skatter och sociala avgifter. Vi vill att hela avgiften på 18,5 procent ska gå till inkomstpensionen och därmed in i

Fel! Okänt namn på

fördelningssystemet. Genom att stabilisera inkomstpensionen kan den s.k. bromsen avskaffas (Se även Vänsterpartiets motion till prop. nr 2008/09:219)

Avskaffa premiepensionen

Premiepensionssystemet stämmer inte med vad som uttalades 1994. Då talades om en begränsad valfrihet, intresset av säkerhet skulle dominera och en garanterad minimiavkastning skulle införas. En sådan ordning skulle ge en riskutjämning. En garanterad avkastning skulle också ge en realistisk utgångspunkt för prognoser över hur stora dessa pensioner skulle kunna förväntas bli. Det var en observation som också redovisades av politikerna i underlaget för 1994 års beslut.

Systemet har nu i stället blivit ett helt främmande inslag i det offentliga pensionssystemet där vi alla kan spekulera bort en del av vår pension. Premiépensionen har gått back sedan den infördes och dess värde sjönk förra året med 34,5 procent, allt medan de förvaltande kapitalinstituten har tjänat cirka 8 miljarder. Våra varningar redan 1994 har besannats med råge.

Pensionspengarna ska inte kunna spekuleras bort på börsen. Därför bör premiépensionen avskaffas och de medel som i dag finns hos Premiépensionsmyndigheten (PPM) i stället föras över till Sjunde AP-fonden. Det innebär att all avkastning i fortsättningen blir lika för var och en. De som redan har placerat sina pengar måste naturligtvis få ut sin premiépension vid pensioneringen. Därför bör Sjunde AP-fonden bli den AP-fond som ska användas för viktiga samhällsinvesteringar.

Höjd och värdesäkrad garantipension

Alla har rätt till en värdig ålderdom och att få sin ekonomiska trygghet säkrad. Politikerna måste ta tillbaka ansvaret för att garantera detta. Den beskattade garantipensionen ska enligt vårt förslag finnas kvar men höjas och värdesäkras.

Under 2008 uppbar 783 000 personer garantipension och 80 procent av dessa är kvinnor. 9 procent av alla kvinnor över 66 år har låg ekonomisk standard, jämfört med 6 procent av männen över 66 år. Att så många pensionärer lever med låg ekonomisk standard är varken nödvändigt eller önskvärt i ett rikt land som Sverige.

Den ekonomiska standardutvecklingen för garantipensionärer har varit mycket måttlig jämfört med andra grupper sedan 1991. För en garantipensionär med bostadstillägg har den disponibla inkomsten ökat med 14 procent mellan 1991 och 2006, vilket motsvarar 1 200 kronor per månad i dagens penningvärde. Med hänsyn till nödvändiga utgifter hade garantipensionären endast 90 kronor mer över per månad 2006 jämfört med 1991. Det kan jämföras med en tvåbarnsfamilj med barn inom barnomsorgen som hade 2006 hade 5 740 kronor mer över per månad jämfört med en liknande familj 1991

(Swedbank analys: Fördelningspolitik – för alla utom de fattigaste?, 2008-07-09).

Garantipensionen är i dag värdesäkrad genom att den räknas upp med prisbasbeloppet, dvs. en prisindexering. Inkomstpensionen är följsamhetsindexerad, vilket innebär att den räknas upp med de generella lönehöjningarna avräknat 1,6 procent. I förlängningen skulle följsamhetsindex troligen ge sämre genomsnittligt utfall än prisindexeringen. Därför menar vi att prisindexeringen bör behållas men att nivån på garantipensionen måste ses över så att den säkrar individens ekonomiska standard. I ATP-systemet fanns möjligheten att höja pensionstillskottet när levnadsnivån för de pensionärer som har de lägsta pensionerna sjönk. Att kontinuerligt se över nivån på garantipensionen skulle få motsvarande funktion.

Indexering av inkomstpensionen

På vilket sätt pensionerna räknas upp varje år är av största vikt för dem som är beroende av pensionen för sin överlevnad. ATP-systemet var värdesäkrat på samma sätt som garantipensionen är i dag. Det innebär att en pensionär skulle vara skyddad för höjningar i levnadsomkostnader genom att pensionen räknades upp med basbeloppet. Genom att regeringen i dag sätter inflationsbekämpning före full sysselsättning höjs basbeloppet endast marginellt varje år. I basbeloppet ingår dessutom inte heller alla de utgifter som en pensionär har. År 2010 sänks dessutom basbeloppet.

Vänsterpartiet anser att inkomstpensionen bör knytas till de förvärvsaktivas löner. Solidariteten mellan dagens pensionärer och förvärvsarbetare måste återupprättas. Detta bör göras genom att inkomstpensionen värdesäkras gentemot reallöneutvecklingen, förslagsvis genom följsamhetsindex.

Aktiv balansering

Nuvarande pensionssystem är utrustat med en automatisk balansering i form av en inbyggd bromsmekanism som aktiveras om intäkterna i systemet blir mindre än utgifterna. Denna automatiska balansering befriar politikerna från att ta ansvar för oönska beslut om att höja avgifterna eller sänka pensionerna om systemets tillgångar inte skulle räcka till. Någon måste kunna ställas till svars när pensionärers villkor försämrats. Därför föreslår vi att en aktiv balansering ska finnas. Det innebär att avgifterna tillfälligt höjs om det visar sig att pensionssystemet är underfinansierat.

Det Vänsterpartiet ovan föreslagit är ett reformerat ATP-system. Med tanke på att vi i dag riskerar att se pensionerna sänkas på grund av nuvarande pensionssystem brådskar det att genomföra ett stabilt och hållbart system. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som får i uppdrag att lägga fram ett förslag till ett reformerat ATP-system i enlighet med det ovan anförda. Detta bör riksdagen begära.

Fel! Okänt namn

Förändringar inom nuvarande pensionssystem

Vänsterpartiet anser av flera skäl att det nya pensionssystemet inte är hållbart i framtiden. Det bygger på orealistiska förväntningar på aktiemarknaden. Dagens osäkra konjunkturläge liksom det faktum att AP-fonderna ökat investeringarna i aktier pekar på rimligheten i dessa tvivel. Sänkningen av inkomstpensionerna år 2010 och framåt visar skakigheten i systemet. Även om man mildrar sänkningen under valåret 2010 blir den totala förlusten inte mindre och därmed ökar otryggheten med pensionssystemet. Vidare vittnar den framtida demografiska utvecklingen om att systemet kommer att belastas hårt framöver.

På grund av de kraftiga svängningar som sker på aktiemarknaden är placeringstillgångarna i pensionssystemet mycket osäkra. Risken är stor för att pensionerna kommer att bli avsevärt lägre än de summor som anges i de orange pensionsbeskeden. Under tiden som utformningen av ett pensionssystem som är stabilt och hållbart både för den enskilda pensionären och för statsbudgeten tas fram måste akuta åtgärder vidtas i nuvarande system.

Genomförandegruppens legitimitet

För att genomföra sjösättandet av pensionsreformen tillsattes inom Socialdepartementet en arbetsgrupp med företrädare för de fem partier, det vill säga Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Socialdemokraterna, som ställt sig bakom överenskommelsen. Med tanke på att nuvarande pensionssystem fullt ut har trätt i kraft måste detta uppdrag sägas vara slutfört. De fem partierna har trots det fortsatt att arbeta bakom lyckta dörrar med uppdraget att "vårda överenskommelsen". Detta kan man bl.a. läsa om i proposition 2009/10:219 s. 8. Enligt Vänsterpartiet är det hög tid att alla riksdagens sju partier tillåts att fullt ut ta ansvar för pensionsfrågorna. Det är ett allvarligt demokratiskt underskott att så inte redan är fallet.

Med tanke på att Genomförandegruppen, på samma sätt som Pensionsarbetsgruppen, valt att hemlighålla sitt arbete finns det stora begränsningar i riksdagens möjligheter att få insyn i de viktiga diskussionerna som rör pensionssystemet utformning. Av denna anledning bör regeringen se till att riksdagens samtliga partier omgående ges full och löpande insyn i de politiska överläggningar som rör pensionssystemet och därmed frånta Genomförandegruppen dess formella roll i beslutsprocesser kring pensionssystemet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Pensionsrätt vid studier

Studerande med studiemedel får i dag tillgodoräkna sig pensionsrätt för bidragsdelen. Vänsterpartiet står bakom denna pensionsrätt men anser att det finns behov av förbättringar. Redan Pensionsarbetsgruppen föreslog att endast

bidragsdelen skulle ge pensionsrätt vid studier med argumentet att studier ska ses som en investering i högre lön. Under samma tid uttalade en del remissinstanser att kostnadsnivån i pensionssystemet var alltför hög och man avvisade därför förslag om pensionsrätt vid studier.

Vänsterpartiet har i en tidigare motion anført att pensionsrätten för studier bör utgå för studerande som fyllt 20 år med motsvarande belopp som den egna åldersklassens genomsnittsinkomst för heltidsarbete utgör. Att öka pensionsrätten vid studier är motiverat utifrån att högskolestudier inte med automatik leder till hög lön. Detta gäller för samhället viktiga yrkesgrupper som bibliotekarier, sjuksköterskor, forskollärare m.fl. I dessa yrkesgrupper är kvinnor överrepresenterade. Som en jämförelse kan nämnas att personer i pliktjänstgöring får 50 procent av en genomsnittlig pensionsgrundande inkomst.

Vänsterpartiet anser inte att dessa yrkesgrupper utöver en sämre löneutveckling än andra akademiker ska bära ansvar för att pensionssystemet ska anses finansierat. Vänsterpartiet anser därför att den aviserade studiesociala utredningen ska göra en översyn av pensionsrätten vid studier. En sådan översyn ska inte resultera i att förbättringar avseende pensionsrätten vid studier konkurrerar ut andra för gruppen nödvändiga förbättringar, utan ska noga ta hänsyn till den ekonomiskt utsatta situation som många studerande lever i. Därför bör regeringen ge den studiesociala utredningen i uppdrag att göra en översyn av pensionsrätten vid studier i enlighet med det ovan angivna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bromsen har nu slagit till

Bromsens funktion innebär att pensionssystemet automatiskt reagerar på hur många barn som föds, på hur många som in- och utvandrar, på när och hur mycket invånarna arbetar, när individerna pensioneras och hur länge de lever efter denna tidpunkt. Om systemet är i finansiell obalans räknas pensionsbehållningarna inte upp med tillväxten i de genomsnittliga inkomsterna och utgående pensioner sänks. Detta innebär att man kan sänka pensionerna om de yrkesarbetandes avgifter till pensionssystemet och pengarna i AP-fonderna inte räcker för att täcka pensionsåtagandena. Detta har nu skett även om partierna bakom systemet mildrar effekten under valåret.

Den person som uppfann bromsen, tidigare Riksförsäkringsverkets pensionsexpert Ole Settergren, tillstod själv i dokumentären "Vem vill bli pensionär" (Dokument inifrån, 2003-05-15) att bromsen har till syfte att befria politikerna från ett ställningstagande mellan att öka beskattningen av de förvärvsarbetande eller att sänka pensionerna. I stället sätts alltså den automatiska bromsen in och sänker nivåerna i systemet och politikerna i Genomförandegruppen går fria från ansvar.

I nuvarande pensionssystem går endast 16 procentenheter till fördelningssystemet och 2,5 procentenheter till premiepensionen. Detta är en självklar orsak till den finansiella obalans vi kan se är på väg att inträffa. Avgifterna till fördelningssystemet är helt enkelt för låga. I Vänsterpartiets alternativ går

Fel! Okänt namn på

hela pensionsavgiften in i fördelningssystemet, vilket gör systemet finansiellt stabilt. Beräkningar som Vänsterpartiet låtit göra visar att med nuvarande avgiftsuttag där hela avgiften går till fördelningssystemet kommer vårt system att vara finansiellt stabilt till 2024. Först då skulle pensionsutbetalningarna överstiga avgifterna. En höjning av pensionsavgiften med 0,5 procent skulle innebära att systemet är finansiellt stabilt till år 2050. Detta gäller för det s.k. basscenario där tillväxten är 2 procent. I det optimistiska scenariot, med en tillväxt på 2,8 procent, behövs inte någon avgiftshöjning för att systemet ska vara finansiellt stabilt till 2050.

En annan skillnad mellan basscenario och det optimistiska scenariot är att andelen av åldersgruppen 16–64 år med en inkomst över ett inkomstbasbelopp är större i det senare fallet. Annorlunda uttryckt visar detta att arbetslösheten spelar stor roll för pensionssystemets stabilitet oavsett hur det är konstruerat. Det nuvarande pensionssystemet visar efter endast några år i bruk att det är känsligare för arbetslöshet och sjukskrivningstal än det system som Vänsterpartiet vill ha.

Vänsterpartiet föreslår därför en förändring inom det nuvarande pensionssystemet som innebär att avgifterna tillfälligt höjs om det visar sig att pensionssystemet är underfinansierat. Denna avgiftshöjning ska vara just tillfällig och inte ge någon pensionsrätt i framtiden. Vi vill att det ska finnas en fastlagd gräns för vilket underskott som ska hanteras med avgiftsökningar. Om denna gräns passeras ska det tas politisk ställning till hur balans ska uppnås i systemet. Att definiera en sådan gräns är särskilt viktigt med tanke på konjunkturaspekten på en tillfällig avgiftshöjning. En alltför hög tillfällig avgiftshöjning i samband med en konjunkturedgång kan innebära att samhällsekonomi försämras ytterligare. Därför bör regeringen återkomma med förslag till en aktiv balansering i enlighet vad som ovan angivits. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Överföringar från AP-fonderna till statsbudgeten

Ytterligare en risk för att bromsen i pensionssystemet ska slå till är de överföringar som görs från AP-fonderna till statsbudgeten. Dessa överföringar skulle ske under en övergångsperiod för att fasa in det nya pensionssystemet. Hittills gjorda överföringar uppgår till 245 miljarder kronor. Åren 1999 och 2000 överfördes 45 miljarder kronor per år. Detta följdes av ytterligare en överföring den 1 januari 2001 med 155 miljarder kronor.

2004 bestämde Genomförandegruppen, dvs. företrädare för de fem partier som stod bakom pensionsöverenskommelsen, att tills vidare avvakta med den resterande överföringen från AP-fonden för att minska risken för att bromsen skulle utlösas under de närmaste åren. Man var också överens om att återkomma senare för att ta ställning till framtida överföringar från AP-fonden.

Eftersom vi ifrågasätter pensionssystemets hållbarhet på lång sikt avvisar vi möjligheten att ta mer pengar från AP-fonderna. Utöver de starka sakliga skäl som finns för att nu definitivt avskryva alla planer på att överföra ytterligare medel från AP-fonderna till statsbudgeten finns det anledning att erinra

om den demokratiska dimensionen. När riksdagen under riksmötet 1999/2000 behandlade frågan om överföring av medel till statsbudgeten anförde finansutskottet (1999/2000: FiU19) följande:

Utskottet konstaterar att det i framtiden kan uppstå situationer då den ekonomiska ställningen i pensionssystemet blir så stark att det inte finns anledning att behålla ytterligare överskott i systemet. Enligt fempartiöverenskommelsen om pensionssystemet ska varaktiga överskott efter den 1 januari 2005 tillfalla de försäkrade.

Finansutskottets skrivning är tydlig och de fem partiernas hantering av denna fråga 2004 framstår som ett uppenbart brott mot detta. Riksdagen måste stå upp för de uttalanden som tidigare gjorts. Vi vet att människors förtroende för pensionssystemet är lågt. Förtroendet för vår förmåga att hantera vårt demokratiska system står också på spel. Det är enligt Vänsterpartiet viktigt med ett stort offentligt sparande och menar därmed att det sparande som sker i AP-fonderna bör behållas. Inte en enda överföring till får ske från AP-fonderna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ändrade placeringsregler i premiepensionen

I väntan på att premiepensionen och PPM avskaffas vill vi att den valfrihet som det så ivrigt flaggas för i andra sammanhang också ska gälla för placering av premiepensionen. Exempelvis skulle de fackliga organisationerna kunna ges ansvaret för medlemmarnas premiepension, t.ex. enligt den modell som skett i de s.k. Kanadafonderna. Detta för att demokratiskt inflytande över pensionspengarna ska kunna åstadkommas. Med en sådan utformning skulle medlemmarna kunna bestämma att deras pensionspengar inte ska placeras i t.ex. vapen- eller porrindustrin, utan i stället i etiska fonder.

Med det stora antalet olika fonder i premiepensionssystemet blir de val som den enskilda blivande pensionären gör ofta mycket slumpmässiga. Premiépensionsutredningen föreslog att antalet fonder skulle minskas och att det skulle förenklas för premiépensionsspararna att välja fonder. Det ska enligt utredningen även i fortsättningen vara fritt att välja bland premiépensionssystemets fonder, men spararna bör få hjälp att sätta samman en portfölj som förvaltas till låga avgifter. PPM har däremot föreslagit att snabba byten ska avgiftsbeläggas. Vänsterpartiet motsäger sig PPM:s förslag och menar att fondbyten även fortsättningsvis ska vara avgiftsfria.

Avgiftstak för pensionssparande

Ett avgörande problem med det nya pensionssystemets fondsparande är den misshushållning som sker i form av avgifter och bonusar. Detta gynnar banker, fonder och förvaltningsbolag. Enligt tidningen ETC betalade de fyra statliga AP-fonderna 644 miljoner kronor i externa förvaltningsarvoden år 2005, varav 216 miljoner kronor avsåg olika former av bonusutbetalningar. I jämförelse med andra bolag är dessa förvaltningskostnader mycket stora. Det

Fel! Okänt namn på

fackligt styrda AFA, som förvaltar 194 miljarder fackliga försäkringspengar, har som ett exempel en förvaltningskostnad på 0,042 procent av de samlade pengarna. Förvaltningskostnaderna för AP-fonderna är tre gånger högre och för privata banker är kostnaden ytterligare mycket högre.

Avgifterna varierar mellan de olika fondtyperna, räntefonder är normalt billigare än aktiefonder. Uppgifter om detta är för de flesta pensionssparare mycket svårt att få reda på eftersom presentationer av bästa och sämsta fonder inte tar hänsyn till t.ex. avgifter och skatteeffekter. Dessa avgifter har haft till följd att pensionssystemet höjt de offentliga förvaltningskostnaderna med nära tre miljarder kronor per år. Den årliga överföringen från löntagare till fondägare varje år är enorm. Mot denna bakgrund bör ett avgiftstak på 0,05 procent för pensionssparande införas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sjunde AP-fonden

När fondvalet till det nuvarande pensionssystemet genomfördes 2000 gjorde 60 procent av pensionsspararna ett aktivt val av fonder. Sedan dess har intresset för att välja fonder sjunkit drastiskt. Merparten nya sparare hamnar därför i Sjunde AP-fondens "ickevälj-fond" – Premiesparfonden. Vänsterpartiet menar att de som valt att inte välja och därmed får sina pengar placerade i Sjunde AP-fonden ska ha maximal avkastning på sina pengar i väntan på att premiepensionen avskaffas.

Skaparna av pensionssystemet gjorde det omöjligt för människor att aktivt välja premiesparfonden. Vänsterpartiet vill utöka Sjunde AP-fondens utbud, och vi anser att Premiesparfonden ska kunna väljas som aktivt val. Därmed ökar möjligheten till demokratisk styrning av fondens förvaltning och allmänhetens insyn säkras.

Vidare bör Sjunde AP-fonden kunna erbjuda en realräntefond som placerar i svenska realränteobligationer. Fonden bör också kunna erbjuda generationsfonder och placering i ideella fonder. Vänsterpartiet anser också att Sjunde AP-fonden ska ges skyldighet att ta andra hänsyn än enbart avkastning så att pensionsspararnas pengar inte ska kunna placeras i exempelvis vapen- eller porrindustrin.

Sjunde AP-fonden är i dag förbjuden att utöva rösträtt för sina aktieinnehav vid svenska företags bolagsstämmor. Detta är, enligt Vänsterpartiets mening, mycket märkligt. Sjunde AP-fonden är en viktig förvaltare av våra pensionspengar och verkar för att våra pensionspengar inte ska gå till höjda arvoden för företagsledare m.fl., utan att pensionspengarna används så effektivt som möjligt i enlighet med de mål som satts upp för Sjunde AP-fondens verksamhet. Därför bör regeringen återkomma med förslag i enlighet med det ovan angivna om aktivt val och utökat utbud för Sjunde AP-fonden. Detta bör riksdagen begära.

Förbud för investeringar i vapenindustrin

Tidningen Dagens Industri har gjort en kartläggning av hur svenska pensionspengar placeras i företag som tillverkar kärnvapen och klustervapen. Enligt undersökningen äger de fyra pensionsbolagen sammanlagt aktier inom kärnvapen- och klusterbombsindustrin till ett värde av närmare 700 miljoner kronor. De största investeringarna har Skandia Liv och Alecta gjort. Skandia Liv ägde vid årsskiftet aktier för 296 miljoner kronor i amerikanska bolag som samtliga är verksamma inom kärnvapenindustrin. Flera av de stora pensionsförvaltarna saknar förbud mot investeringar i aktier med koppling till vapenindustrin och i flera fall även helt riktlinjer angående investeringar i bolag som bryter mot internationella konventioner och mänskliga rättigheter.

Första t.o.m. Fjärde AP-fonderna har fr.o.m. 2007 påbörjat en samordning av etiska frågor i de bolag fonderna äger aktier i utanför Sverige. Samarbetet gäller inte svenska bolag. Man har bildat ett etiskt råd och upphandlat ett konsultstöd för etik- och miljöanalys (GES Investment Services). Syftet är att genomlysna fondernas portföljer i förhållande till internationella konventioner och att föra en dialog med bolagen. Vänsterpartiet anser inte att detta är tillräckligt. Därför bör en lagändring göras som innebär att placering av pensionspengar i vapenindustrin inte ska vara tillåtet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Satsningar på att stärka pensionärernas ekonomi

De äldre i landet drabbades hårt av 1990-talets nedskärningar i välfärden. Många är de fattiga pensionärer som med rätta känner sig svikna. Vänsterpartiet gör i vårt budgetalternativ en kraftfull satsning på att förbättra pensionärernas ekonomiska situation.

Höjd garantipension

Vi vill höja garantipensionen med 150 kronor i månaden från 2010. Vi avsätter 1 800 miljoner kronor för detta. Vi preciserar vårt kostnadsförslag i vår motion om utgiftsområde 11. Nettokostnaden för den offentliga sektorn är dock lägre eftersom förslaget också medför ökade skatteintäkter. En förstärkning av garantipensionen på detta sätt kan ses som en kompensation för de förluster som stora grupper med låga inkomster känner av i och med pensionssystemets konstruktion. Mot bakgrund av det som anförs bör garantipensionen höjas i enlighet med förslaget ovan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

Höjt bostadstillägg

Bostadstillägget och det särskilda bostadstillägget till pensionärer utgör en viktig inkomstkälla för ålderspensionärer med låga inkomster. 75 procent av låginkomstpensionärerna är kvinnor, och fler kvinnor än män uppbär följaktligen bostadstillägg. Under förra mandatperiodens budgetöverenskommelser mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet genomfördes välbehövliga förstärkningar av bostadstillägget. Vänsterpartiet menar att ytterligare förbättringar behövs.

Vi vill därför höja bostadstillägget stegvis till 95 procent och anvisar 300 miljoner kronor för detta 2010 och 500 miljoner kronor från 2011. Vi vill också se över fribellopsreglerna inom bostadstillägget för att möjliggöra för att höjningar av garantipensionen och bostadstillägget kommer pensionärerna till del i så stor utsträckning som möjligt. Mot bakgrund av det som anförs bör ersättningsnivån i bostadstillägget höjas till 95 procent. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En utredning från Försäkringskassan visar att var fjärde pensionär som har rätt till bostadstillägg inte har sökt något. Omkring 165 000 personer bedöms gå miste om en ersättning på ca 1 400 kronor per månad trots att de alltså är berättigade till den. Om alla dessa fick sitt tillägg skulle det öka statens kostnader med omkring 2,8 miljarder kronor.

Enligt Försäkringskassans egen undersökning är informationen om bostadstillägget mycket bristfällig. Utöver att förbättra den information som myndigheten ansvarar för på sin hemsida behöver riktad information nå ut. Försäkringskassan har mot denna bakgrund lämnat en skrivelse till regeringen med krav på förbättrad information riktad till den berörda gruppen pensionärer och förtidspensionärer med låga inkomster. Vänsterpartiet stödjer Försäkringskassans förslag och avsätter 5 miljoner kronor för att genomföra en treårig riktad informationssatsning om bostadstillägget.

Återställande för ATP-pensionärer

I början av 1990-talet gjordes, som en del av saneringspolitiken, en reduktion av prisbasbeloppet (2,93 procent 1991 och 3,19 procent 1992). Ytterligare några liknande åtgärder genomfördes fram till 1999. Därefter har prisbasbeloppet räknats upp i takt med förändringen i konsumentprisindex. Utöver dessa basbeloppsförändringar sänktes ersättningsnivån på vissa pensionsförmåner 1993–1998 genom att utbetalningarna begränsades till 98 procent av prisbasbeloppet. Denna nedsättning av ersättningsnivån påverkade inte prisbasbeloppet utan endast beräkningen av utgående pensioner. Pensionärernas ekonomi påverkades alltså både av ändrat prisbasbelopp och av begränsningen till 98 procent.

Sedan pensionsreformens genomförande har kravet på att återställa basbeloppet för att kompensera pensionärerna för pensionernas värdeminskning under 1990-talet drivits från olika håll och med olika utformning.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet vill mot denna bakgrund återställa beräkningsgrunden för de pensionärer som fick en konkret sänkning av sin pension i och med saneringspolitiken under 1990-talet. Det skulle innebära en uppräknings av tilläggspensionen för dessa pensionärer med ca 6 procent. Den grupp som omfattas är de tidigare ATP-pensionärer som gick i pension 1990 eller tidigare. Vi anvisar mot denna bakgrund i vårt budgetalternativ medel för att öka utgifterna till ålderspensionssystemet med 1 900 miljoner kronor 2010. För offentlig sektor blir nettokostnaden 1 100 miljoner kronor eftersom kommunerna får ökade skatteinkomster i och med detta förslag och eftersom utgifterna för BTP sänks. Mot bakgrund av det som anförs bör tilläggspensionen räknas upp för de ATP-pensionärer som gick i pension 1990 eller tidigare i enlighet med vad som anförs i motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 2 oktober 2009

Kalle Larsson (v)

Marianne Berg (v)

Josefin Brink (v)

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)